Překlad a zpětný překlad: knižní a filmová zpracování *Malé čarodějnice* Otfrieda Preußlera

Übersetzung und Rückübersetzung: Analyse der Buch- und Filmfassungen von Otfried Preußlers *Die kleine Hexe*

Lenka Schindlerová
Lschindlerova@seznam.cz

Zdroje:

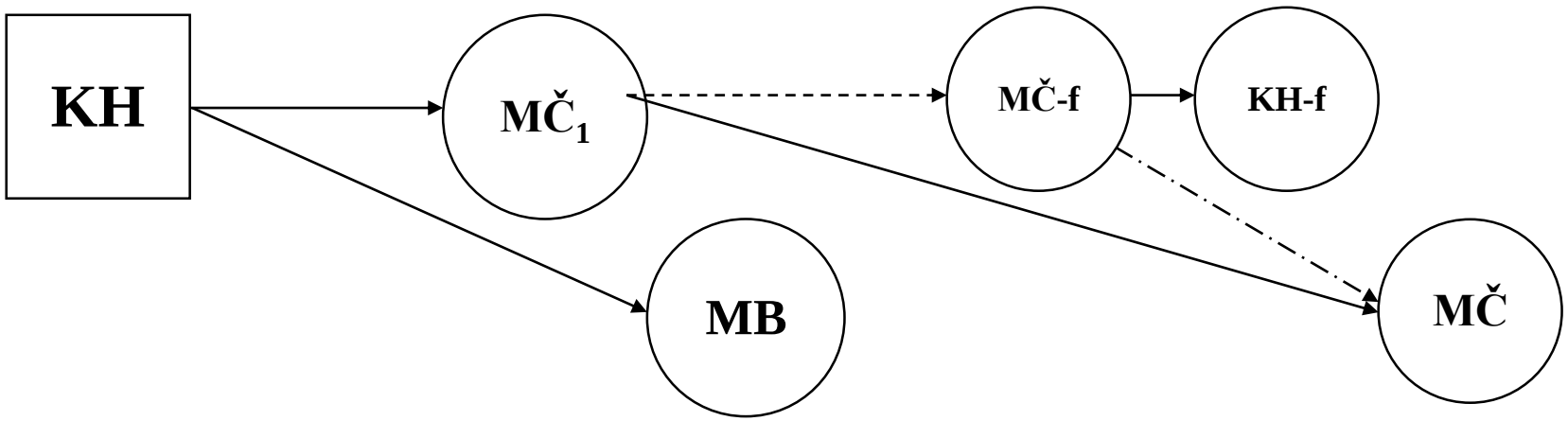

PREUSSLER, Otfried. Die kleine Hexe. Stuttgart: Thienemann, 1957. = KH

PREUSSLER, Ottfried [!]. Malá čarodějnice. Praha: Státní nakladatelství dětské knihy, 1964 [překlad: Jitka Bodláková] = $MČ_1$

Malá čarodějnice, 1984. [film] = MČ-f

Wie die kleine Hexe das Zaubern lernte, 1986 [Dialog der deutschen Fassung: Friedel Hohnwald]. [film] = KH-f

PREUSSLER, Otfried. Malá čarodějnice. Praha: Albatros, 2015 [překlad: Jitka Bodláková]. = MČ

PREUSSLER, Ottfried [!]. Malá bosorka. Bratislava: Mladé letá, 1979 [překlad: Milan Žitný]. = MB

Zdroje:

KH

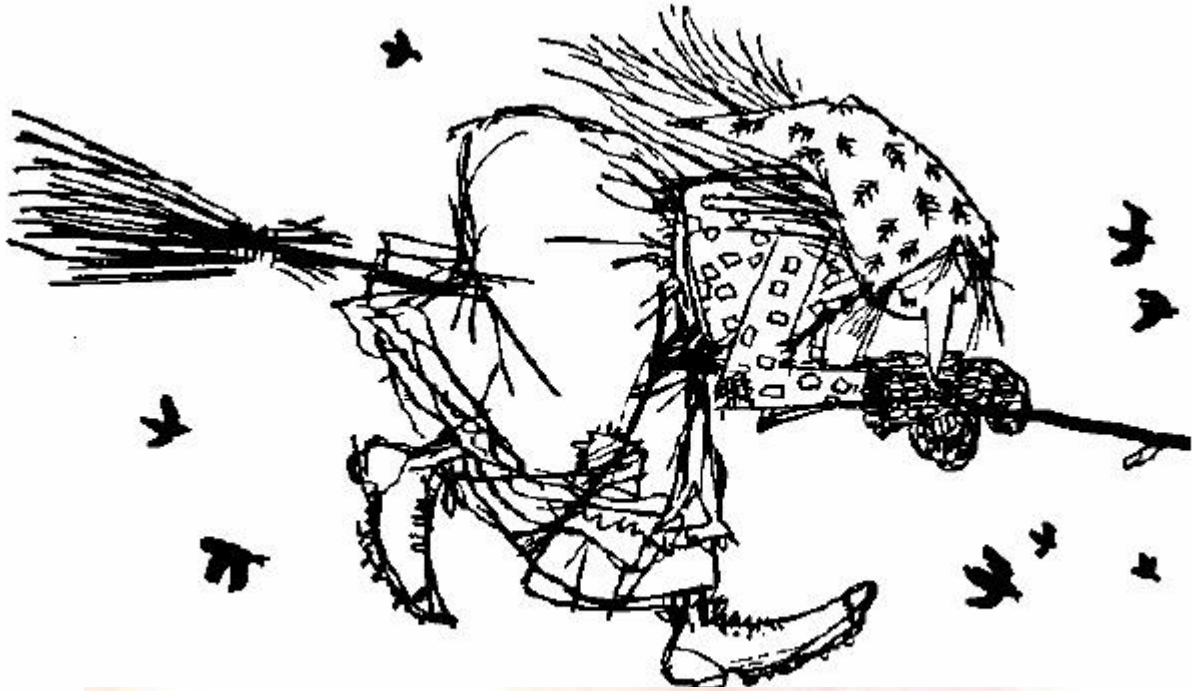

KH-f

MČ

KH

MČ$_1$

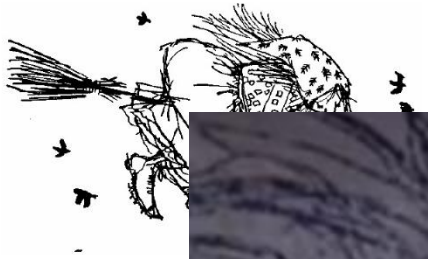

KH

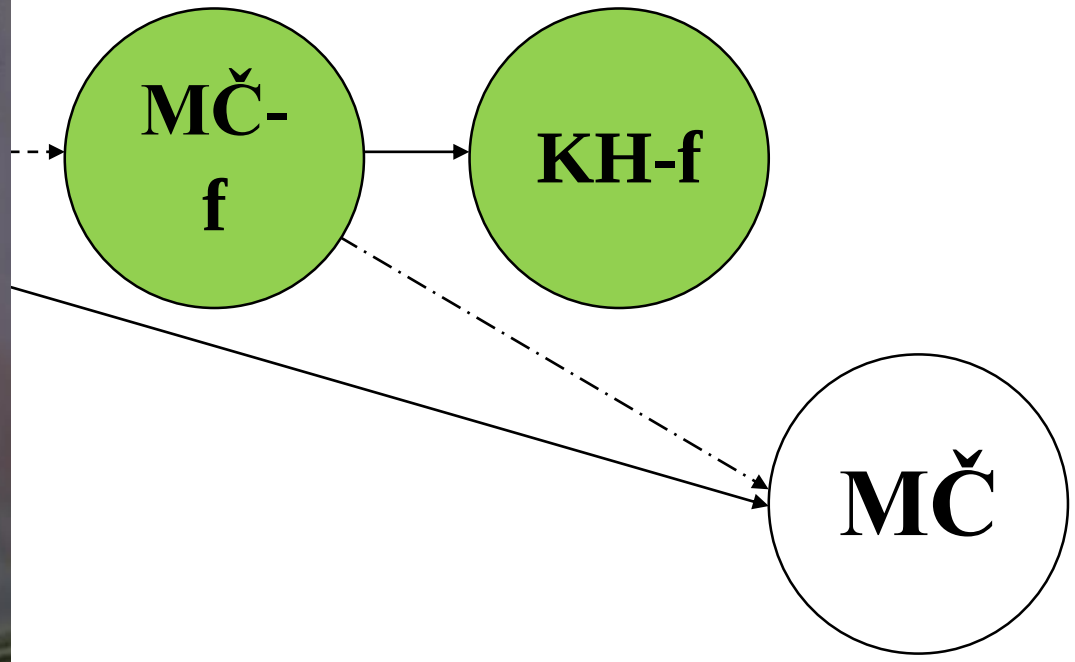

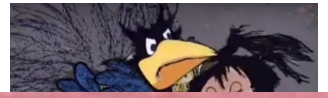

KH

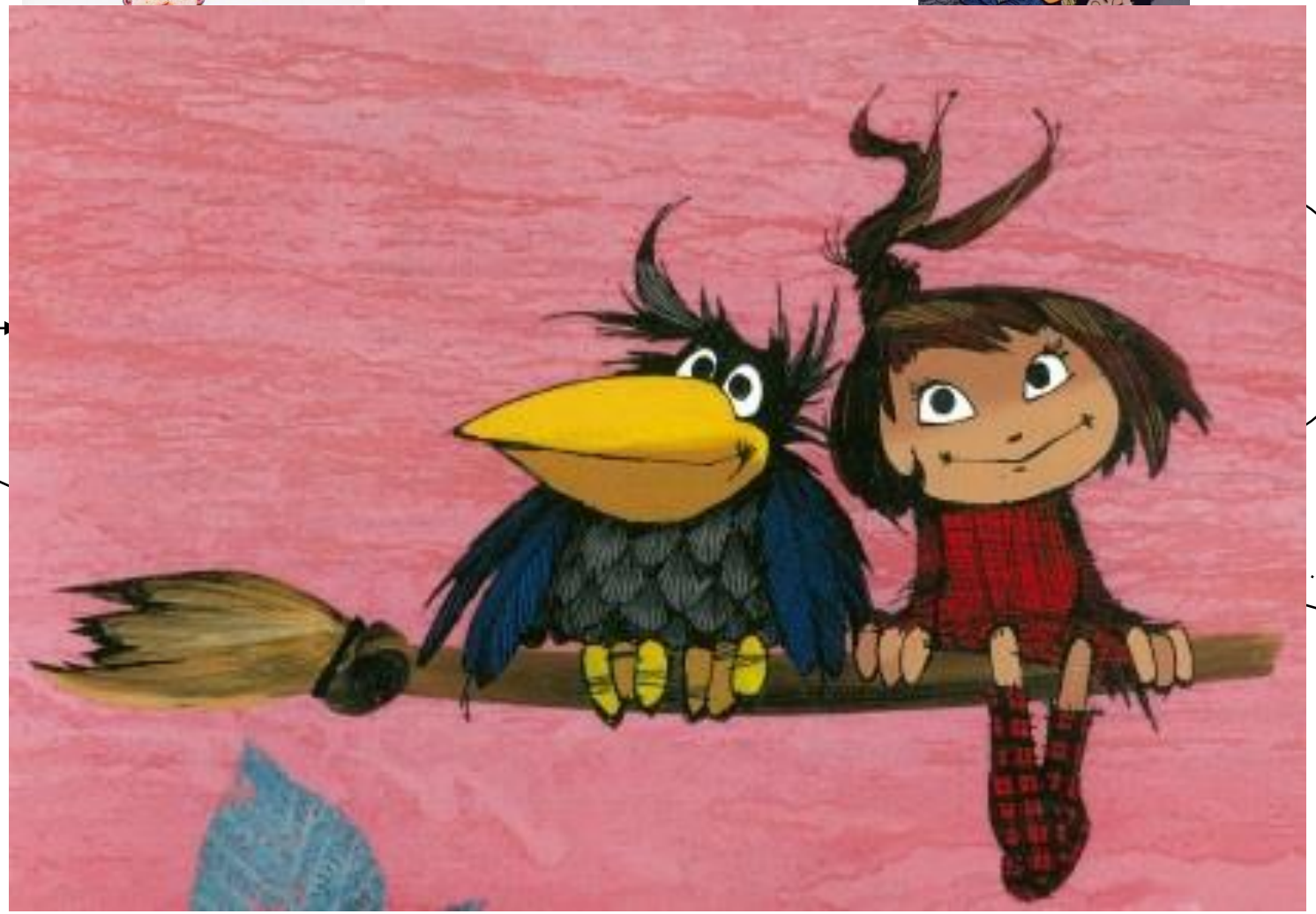

MČ

KH

MČ$_1$

MB

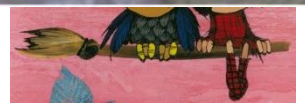

Lexikální rovina:

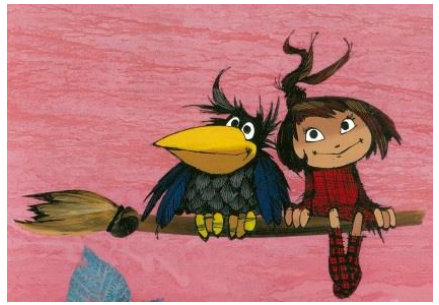

- Stařenka / holčička:
  - **altes Weiblein** (KH, Kap. 4)
  - Ještě nikdy neviděl čarodějnici, a proto ji považoval za docela obyčejnou **babičku** z některé sousední vesnice. (MČ$_1$, Kap. 4)
  - Ještě nikdy neviděl čarodějnici, a proto ji považoval za docela obyčejnou **holčičku** z některé sousední vesnice. (MČ, Kap. 4)

  - **starenka** z ktorejsi susednej dediny. (MB, Kap. 4)

- „Milý pane revírníku, mějte přece slitování. To nemůžete mně, *staré* **babce**, udělat!“ [...] „**Matičko**,“ řekl potom [...] (MČ$_1$, Kap. 7)
- „Milý pane revírníku, mějte přece slitování. Tohle mně nemůžete udělat!“ […] „Jestli jsi unavená, řekl potom […] (MČ, Kap. 7)

- Kaffee und Kuchen
  - Vzala děti dovnitř, nalila jim **kávu** a každý k ní dostal kus **pátečního koláče**. (MČ$_1$, Kap. 10)
  - Vzala děti dovnitř a vykouzlila jim báječné pohoštění. (MČ, Kap. 10)
  - ...a dolila dětem **kávu**. (MČ, Kap. 10)

- Plurál vs. singulár
  - „Die Eier haben sie eingesteckt, und **die Nester** haben sie in den Entenweiher geworfen.“ (KH, Kap. 18)
  - „Vejce vybrali a **hnízdo** hodili do kachního rybníčku.“ ($MČ_1$, MČ, Kap. 18)
  - Vajíčka si vopchali do vreciek a **hniezda** pohádzali do rybníka. (MB, Kap. 18)
- Časový údaj
  - „Ich habe noch sieben Geschwister. Und Vater ist **vorigen Winter** gestorben.“ (KH, Kap. 8)
  - „Mám ještě sedm sourozenců. A tatínek nám **minulý týden** umřel.“ ($MČ_1$, MČ, Kap. 8)
  - „Mám eště sedem súrodencov. Otecko nám zomrel **v zime** a [...].“ (MB, Kap. 8)

- der Laden vs. der (Fenster)Laden
- <Pl.: Fensterläden, zřídka Fenster**laden**>

- Die kleine Hexe besann sich nicht lange. „Wir werden ganz einfach **die Läden** schließen, dann merkt´s keiner“, sagte sie pfiffig. Sie klappte an allen Fenstern **die Läden** zu und verriegelte sie. (KH, Kap. 10)
- Malá čarodějnice dlouho neuvažovala. „Zavřeme zkrátka **krám** a nikdo si ničeho nevšimne,“ řekla lstivě. Přiklopila **okenice** na všechna okna a dala na ně závory. ($MČ_1$, MČ, Kap. 10)
- Malá bosorka dlho nerozmýšlala. „Jednoducho zavrieme **okenice** a nikto nič nezbadá,“ zaplesala. Pribuchla na všetkých oknách **okenice**, zasunula závory a začala čarovať. (MB, Kap. 10)

- Kniha – filmy – kniha
  - Die kleine Hexe war erst auf Seite **zweihundertdreizehn** des Hexenbuches. Sie übte gerade das Regenmachen. […] Die Wolke riß auf, und es regnete – **Buttermilch**. (KH, Kap. 1)
  - Malá čarodějnice byla v kouzelnické knize teprve na stránce **dvě stě třináct**. Zrovna se učila dělat déšť. […] Mrak se roztrhl a pršelo – **podmáslí**. (MČ$_1$, Kap. 1)
  - A: No to je hrrůza, jsi teprrve na strránce **tři sta třicet tři**. […] Brr. Dyť je to **jogurrt**. (MČ-f, Ep. 1)
  - A: Es ist eine Schande. Du bist erst auf Seite **dreihundertdreiunddreißig**. […] Das ist der **Jogurt**. (KH-f, Ep. 1)
  - Malá čarodějnice byla v kouzelnické knize teprve na stránce **dvě stě třináct**. Zrovna se učila dělat déšť. […] Mrak se roztrhl a pršelo – **podmáslí**. (MČ, Kap. 1)

Vlastní jména:

KH	$MČ_1$, MČ	MČ-f	KH-f
Die kleine Hexe	Malá čarodějnice	Malá čarodějnice	Die kleine Hexe
Abraxas	Abraxas	Abraxas	Abraxas
Muhme Rumpumpel, Wetterhexe	teta Bimbula, hromnice	teta Bimbula	Tante Nebelhexe
Balduin Pfefferkorn	Balduin Perníček	–	–
Der Billige Jakob	Laciný Jakub	–	–
Thomas und Vroni	Tomáš a Fróna	–	–
der Ochse Korbinian	vůl Korbinián	–	–
Bruder Kräx	bratr Kreks	bratránek –	Gevatter –
Schneider-Fritz	Béďa krejčích	–	–
Schuster-Sepp	Pepek ševců	–	–
Blocksberg	Skalnatá hora	Skalnatá hora	Felsenberg

- „Es ärgert mich“, sagte die kleine Hexe, „daß heute **Walpurgisnacht** ist. Heute treffen sich alle Hexen zum Tanz auf dem **Blocksberg**.“ (KH, Kap. 1)
- „Štve mě,“ řekla malá čarodějnice, že je dneska **filipojakubská** *noc*. To se na **Skalnaté hoře** sejdou všecky čarodějnice v kouzelném reji.“ (MČ, Kap. 1)
- Ano, štve mě, že je dneska **filipojakubská noc**. Noc čarodějnic. Všechny se slétnou na *Skalnaté hoře*. A bude tancovačka. (MČ-f, Ep. 1)
- Ja. Es ärgert mich, dass heute die **Philippus-Jakobus-Nacht** ist. Die Nacht der Hexen. Alle kommen auf den **Felsenberg** geflogen. Und es wird getanzt. (KH-f, Ep. 1)

- Google.cz: „ Philippus-Jakobus-Nacht“
  - 6 výsledků
  - *Das Jahr des Gärtners* / *Zahradníkův rok* – Karel Čapek (Projekt Gutenberg)
  - *Sitten und Bräuche*, *Volksbräuche* – německé překlady na českých stránkách (turisturaj.cz)

Přiznání Iluminátů
29. duben 2014 ·

Tak se mi nepodařilo přesvědčit rodinu, aby si se mnou vyjela na tradiční rustikální filipojakubský sabat na Petrových kamenech, na který mi v práci dali několik volňásků z fondu sociálních a kulturních potřeb. Snažil jsem se jim vysvětli
spojený s u
se oblomit.

Ok. Příště

To se mi

276

15 sdílení

Přiznání Iluminátů
2 květen v 16:30 ·

Včera v noci jsem se na párty na Petrových kamenech vsadil s bratrem Magogem o lahev absintu, že do 24 hodin shodím vládu.

Teď jsem si za ním šel pro výhru a nic mi nedal.
Vaše vlády se prý nepočítají.

To se mi líbí · Komentář · Sdílet

Syntagmatická rovina:

- frazeologismy
  - Wenn du noch einmal die Peitsche nimmst, geht es dir **wieder so**! **Schreib dir das hinter die Ohren**. (KH, Kap. 9)
  - Jestli ještě jednou vezmeš bič, povede se ti **stejně**! **Zapiš si to za uši**. (MČ, Kap. 9)
  - KH: Tak hele, jestli ještě jednou vezmeš do ruky bič, tak to bude **ještě horší**. A: **A zapiš si to za uši**. (MČ-f, Ep. 6)
  - KH: Wenn du den Schimmel noch einmal schlägst, **dann hörst du alle Englein singen**. A: **Schreib dir das hinter die Ohren**. (KH-f, Ep. 5)

  - KH: Nu to víš, **nové koště**, no. A: To vím, **dobře nemete**, viď? (MČ-f, Ep. 4)
  - KH: Du weißt doch, **neue Besen**. A: Ich weiß, die machen, was sie wollen. (KH-f, Ep. 4)

- zaklínadla
  - Vyčaruju déšť, to umím. **Zaklínám**… [**Zauberspruch**]. (MČ-f, Ep. 1) Ich zaubere mir Regen. Das kann ich. **Hokus Pokus Regus Tropus**. (KH-f, Ep. 1)
  - Fajnum epesrádes **superdortárum**. (MČ-f, Ep. 11)

  Delicium Delicatum **Festimalum**. (KH-f, Ep. 10) [Festmahl]

  - Lárum fárum **lepidárum nehejbárum** bum bum bum. (MČ-f, Ep. 11)

  Larum Farum **Festambaumum** Bum Bum Bum. (KH-f, Ep. 10)

  - Tak a teď pýcha – pýcha. **Pýchum** noblum vašnostum pádum **ajn cvaj bum**. (MČ-f, Ep. 12)

  Der Spruch von Hochmut. Noblum Individuum **Hochmut** Übermut Bum. (KH-f, Ep. 11)

  - Festhexen (KH) → přičarovat (MČ) → Lárum fárum lepidárum nehejbárum bum bum bum (f) → Larum Farum Festambaumum Bum Bum Bum (f).

KH + MČ	MČ-f	KH-f
1. Die kleine Hexe hat Ärger	1. …a první kouzlení	1. Es war einmal ein Häuschen….
2. Heia, Walpurgisnacht!	2. …a teta Bimbula a ostatní tetičky	2. Auf zum Felsenberg!
3. Rachepläne	3. …a předlouhá cesta domů	3. Die Strafe
4. Führen Sie Besen?	4. …a nové létací koště	4. „Eine gute Hexe?“
5. Gute Vorsätze	5. …a dobré skutky	
6. Wirbelwind		
7. Vorwärts, mein Söhnchen!		
8. Papierblumen		
9. Eine saftige Lehre	6. …a smutný koníček	5. Praktischer Lehrgang im Zaubern
10. Freitagsgäste	7. …a páteční kouzla	6. Verzweifelte Zauberversuche

Shrnutí:

- „kanonický“ překlad ovlivněný filmovým zpracováním i prvním překladem $MČ_1$
- neodůvodněné lexikální změny v prvním překladu ($MČ_1$)
- porušení sociokulturního kontextu při zpětném překladu
- 2018: německý hraný film *Die kleine Hexe* (Karoline Herfurth)

Použité zdroje:

- PREUSSLER, Otfried. Die kleine Hexe. Stuttgart: Thienemann, 1957.
- PREUSSLER, Otfried. Malá čarodějnice. Praha: Albatros, 2015 [Übersetzung: Jitka Bodláková].
- PREUSSLER, Ottfried [!]. Malá čarodějnice. Praha: Státní nakladatelství dětské knihy, 1964 [Übersetzung: Jitka Bodláková].
- PREUSSLER, Ottfried [!]. Malá bosorka. Bratislava: Mladé letá, 1979 [Übersetzung: Milan Žitný].
- Malá čarodějnice, 1984.
- Wie die kleine Hexe das Zaubern lernte, 1986 [Dialog der deutschen Fassung: Friedel Hohnwald].
- Schindlerová, Lenka. Übersetzung und Rückübersetzung: Analyse der Buch- und Filmfassungen von Otfried Preußlers Die kleine Hexe. Bakalářská práce. FF UPOL, 2017.
- https://www.welt.de/kultur/literarischewelt/article116303210/Kleine-Hexe-Aus-Negerlein-werden-Messerwerfer.html [23.04.2017]
- Facebook.com: Přiznání Iluminátů [06.05.2017]

Děkuji za pozornost.